

Совет правительстволон нота Китајын мукденса правительстволы да натсионалнеј правительстволы.

Москва, 15. Јул 13 лунё Китајса республикалн делбјас-куча повереннеј наркоминделос вежы Карахан јорт сетма нота.

Москва, јул 13 лун. Китајса республика делбјас-куча повереннеј господин Савеј-Сунлы, СССР-лн правительство шоктм-еерти ме кора вставны мукденса правительстволы да Нанкиннн Китајскеј республикаса натсионалнеј правительстволы со мај: СССР-б вои јурјас-куча, јул 10 лун, Китајса властјас уекбдчмаде асыв-Китајса керттуј-выл да боотмаде ас-клас став тај туй-кучас телегрфс, тупкмаде да печатајтмаде некушом помка вставтот СССР-лыс взузан представителствонимс, сја-жб Госторглыс, текстеленифкатлыс, нефтеинфкатлыс да Советорглоптыс јукбдјассб. Сесеа шоктисны тај керттуј-вылас управлајущей Јемшановлы, оетны керттујнас управлајтан ужсб тубанн (асыввыв Китајса керттуј правленнеас јуралыс) пуктм мортлы. Тај шоктисны мунд паныд 1924 во, Пекиннн вчм лббдчмлы, да Мукденнн СССР правительствоса да Китај республикаса асыввывса кујм провинцијалн автономнеј правительствос-кост лббдчмлы. Сывсна и керттујвывса управлајущей Јемшанов неэаконнеј шоктисн вчмме дткажтис. Секі сја-жб да шоктисны отсавысб гр-н Ејсмонтс мырбн вештмаде ужывыс, на-пыфб пуктма тубан-выл јзбс. Сја-жб вештмаде СССР-са уна јзбс тај керттуј-вывс да вежлалмаде роч белогварфејчјасн. Став керттуј-кучалыс тупкма професионалнеј да оперативнеј организацијас робочейјаслн да керттуј-вывса служашей-јаслы, сесеа уна СССР-са гражданин—200-кымын мортс шобмаде да ареструјтмаде 60-кымын мортс, на-пыш шокт гражданин Јемшанов да Ејсмонт, ыстмаде Китај-ыс. Ем јур, советскеј грајчадор најбдма манчжурјаса војскајасб. Војскајас гбтвб војутны. Кывб, манчжурјаса војскајаскб шокт сулалбн роч белогварфејчјаслн отрадјас, најс-пб манчжурјаса комаоованне ксјб вужбны совет му-выл.

Тај ставыс петкдбл СССР-а Китај-кост договор жугбдм. 1924 во лббдчмјасын вежыда шубма: „асыввыв-Китајса керттуј-куча став вопросјасыс орнитб правленнеас, кбн 10 морт, а правленнебн шубмыс лб вына сымн унжык шленныс-кб с-дор сувтасын. Правленнеас јуралыс Китајса гр-нн да с-лбн отсавыс Совет Сојузса гр-н заведутбны став деланас дтвылыс дај кыкнаныс кырымалбны став документјасб“. Сја-кб, тубанлбн бти мортн кырымалб да правленнекб, сја-жб тубаныслы отсавыс-кб орнитбт сетм приказыс вежыда-нын неэакон-серти вчдма, жугбдб мбда-мбд-кост лббдчм-нымс.

Сесеа кбмд ставтвас мукденса лббдчмнн вбл шубма: «керттујбн вежкдбл управлајущей (СССР-са гражданин) да кык отсавыс, на-пыш бтыс СССР-са гр-н, мбдыс—Китајса республиканы. Тајб должностјас-выл пукт јзбс правленне, а вынбдбны асыныс јзбс бтарыс і мдарыс асланыс правительствосјасыс. Правленне пуктлб начальнјасбс да налы отсавыс-јасбс керттуј-кучас». Та-куча бара тыдалб жугбдма основнеј шубмјасб 1924 воа лббдчмныс. Лббдчмнн вежыда шубма, чбвтыс вежыс служба-вылыс бтнас тубан, правленнебт оз вермы.

Тубан аслас приказын индб: управлајущей Јемшанов-пб ез порт олбм зев уна шоктмјас керттујнас управлајтан пбрадк-куча. Оз ков вунбдны: управлајущей кывзб шоктмсб сымн кор шоктс сылы правленнеыс ставнас, а оз тубанлыс лбб сја-жб вежылыс.

Приказбс кывзтыб-выл индб-нас-нын тубан асыс не закон-еерти вчдмсб петкдбл. Сесеа 1924 во мај 31 лунса Мукденнн вчдм лббдчмнн-жб шубма:

Кушбм вопрос-куча правленне оз во бти кывб, оетны сја-жб вбл-

лбм-вылб договорсб вчны правительствосјасыс». А Китајсјас сувтисны мбд туй-вылб—локыс жугбдисны СССР-а Китај-кост лббдчмныс.

СССР-са правительство индб: СССР-а Китај-кост лббдчмннмбс локыс жугбдма. Сывсна СССР-лн правительство вбталб чорыд протест тубан вчдмлы да шоктб мукденса да натсионалнеј правительствосјасыс буржыка вбдблны тајб лбмтор-вылас. Совет правительствос ез-нын бтчыд петкдбл Китајкбд мрбн олан полтыкасб да сикбд бурладбн олбмсб.

СССР медвоз вчис Китајкбд бт-код праваа. СССР 1919 воын-на чукбстчис Китајса јзб-динб декларацијабн, кбн ксјыс жугбдны Роејјаа-Китај-кост вчлбм став неэаконнеј договорјасб. 1924 во вчм договорбн СССР асыс ксјбм-јасбс портис олбм. СССР правительствос бткажтис Китајлы бур-вылб Нанкинса да Ханкуоса контсее-ејјасыс, бткажтис став привилегијасыс, кушбмсб вблб сетма Роејјалы асыввыв-Китајса керттуј-вылыс: Китајын торја војска, полтыс да мукбд административнеј функцијас кутбм-вылб правјас. Ташбм правјаснас мукбд иностраннеј государствојас бнб-на ползутбны. Тајб правјасыс да привилегијасыс бткажтчмбн СССР петкдбл асыс сотсијализм-нога оамсб мбда-мбд государствојас-костын (вожбдмын. 1924 воын вчдм договорбн Китај паоталын бнд пельбснн вблны зев рабс. Сојузса правительствос вбталб: асыввыв-Китајса керттуј-куча став вопросјасб СССР-пыр-на зыллс ладбн лббдны. Неэакон-на, феврал 2 лунб, СССР-са генералнеј консулствос Мукденнн оетис нота Китајын асыввывса кујм провинцијас тсентралнеј дипломатическеј управленнелы. Сја-жб нотаас шубма: колб-пб став венана вопросјас-куча, шум кб керттуј-вывса режим-куча, бура орнитны, ме вчдб некушбм зыкјас ез лоны. Тајб нотаас вбталб: Совет правительствос ксјб бура лббдчмыны Китајса правительствокбд бн-оама-пблбс орнитб-куча. Китајса правительствос ез вч некушбм вчач кыв феврал 2 лунса совет правительствос вбзбмлы, сја-жб ез во не-

кушбм вчач кыв јул 11 лунб КВЖд правленнелы ыстбм СССР-са НКПС народнеј комиссарбн кырымалбм программалы, кбн вблб корбма пыр-жб кб орнитны став венчана вопросјас-кучас да гжбма, та-куча-пб орнысб нубдны НКПС шоктб НКПС коллегја шленлы, Сербраков јортлы. Тајб ставыс вбталб: КВЖд-са тубан прбста шуб Китајса правительстволн-пб венчана вопросјас лббдчм-могыс став зылбмыс вб вбш.

Мјан правительстволн мр кутана да Китајс бти рабб мукбд государствојаскбд пуктан полтыкаас, — Китајса властјас лббдбны — петкдбл СССР асыс небыдлунсб. Сывсна Китајса властјас ышмбны локыс уекбдчыны да вчны провокацја СССР-лы.

Сојузса правительствос вбталб Китајса властјасы: СССР-ын олыс војтарлыс законнеј правјасбс дор-јынн Совет правительстволн выныс лбб тырмыбн. Асыс мр кутана полтыкаас СССР вожд кутас сја-жб нубдны. Мг бтбвб орнитны бурбн став торжылы асыввыв Китајса керттуј-куча. Сымн орнитны позас заводитны, кор лббны мездмаде арестыс СССР-са граждана да кор Китајса властјаслбн не закон-нога вчбмыс лбб вежбма. Сојузса правительствос вбзб: 1) пыр-жб лббдны експедиција асыввыв-Китајса керттуј-куча став вопросјас-куча бура лббдчм-могыс; 2) Китајса властјасыс пыр-жб вежыс асыныс приказасб асыввыв-Китајса керттуј-куча; 3) пыр-жб мездыны арестујталбм советса гражданабс да вожд најбс, сја-жб совет учрежденьејасб некыч не дескбдны. Сојузса правительствос шоктб мукденса правительствос да Китајса республикајасыс натсионалнеј правительствосб вождыв артавын ставны ставбс кыч вермад лоны, тајб вбзбмјасб-кб-пб оз ло пыфб пуктма. Сојузса правительствос кутас вбдчыны вчач кыв Китајса правительствоса вч лун чбж да вождыв вбталб: оз-кб ло мјанлы колана бтвет, правительствосыс ковмас дор-јынн СССР-лыс законнеј правјас-сб мбд-ногбн.

Карахан.

Партчистка-кежлб.

Узыс партјачејкајасбс ковмас са-мбдны. Вунбдбмаде ме дгырыс мбсб—классбвей туйвч нубдбм.

КОЈГОРТСА ПАРТЈАЧЕЈКА ОЗ ЕШТЫ.

Став ужјасыс мбда-мбдсб торкалбмаде, Њемтор абу вермбмаде јзб-моз вчны.

Тјан ужалбмыд зик езімлбн сје пипуыс пучеј корббм-код.

Кожгортса партјачејкалбн ужалбмыд зик жежыд-бшкбс мојбдм-код. Конбдрјас мырббны, пессбны, а ынбм вожд оз мун. Кы-нб вермас вожд уж мунны, кор ужјасыс мбда-мбдсб торкалбны: коллективизатсја ужбс торкбма кер ле-јбм; кер лежбмсб торкбма коллективизатсја. Вбр кылб-дбмлы торкабма гбран-кбчан кампанне, а тајб кампанне-ыслы мешајтбма вбр кылб-

дбм. Пыр сја мунб, бнд лунлы торкб вој, а војлы лун.

Партјачејкајасыс колхозб пырны тан оз поч дај кблвер кбчны оз-жб поч. Зев аслыс гама тајб јачејкаыс, сымн ог тбдб зев-б большевјтскејбс партјачејасыс-а. Ферт, тыдалб тан оз јона партјаидлыс туйсб тбдны. Партчистка-дырји колб тбдмбдны.

Турубанов.

Тбдмбдам Тебраса партјачејкабс.

Сен ем секретар данілов јорт. Ферт, партјачејкаса секретарыд коммунист, сымн олбмыс абу коммунистлбн-код: јзб-вожын вывт лептб важ урафнйкбс да сылыс пјансб служба-вылб сја-жб мырбдбн. Данілов важ урафнйк-дорад велалбма јона јуны, зев частб јулб, карта-вывјасын туплаолб. Мбд морт,

Шадрин К. А., сы-мбдаа-жб. Ферт, сја-жб оз поч фивитны, озыра олыглбн пб-да, сетчб і кысб. Овліс ККОВ-ыс јуралысын-да ас рбфнајасбс сымн дбчбдритбма. ВК-ын бти сја јуралб да гбл јзбтб пыр бтдортб: шыблалб шыбдчбм-јас, ыа-н норма оз сетав, а аслыс ббстб.

Тбварыш.

Став јзб-костса гбрд лун-кежлб лббдчбм.

Колбм во Коммунист Интернационалбн VI-бд конгресс шуйс: бн-пб мј сулалам выл војна-вожын, сја-жб пожд вбтчыны луныс-лунб, капиталистјаслбн-пб олан-ногыс бара шоктб козаны ас-костаныс выл рынокјас јук-лас матысбм портчыны олбм.

1914-18 воа војна вблб рынокјас-вылын пурббм-вбсна, бн-пб сыыс бтдор делбдб капиталистјасбс мјан Сојуз. Сја јона мешајтб налы пычкыны вбрсб ставмывыс ажа-лысјаслыс—робочей да крестаналыс. Кор-пб сја-жб личкам, кор-пб сја-жб мјанлыс оз кут бннмыс вежыс да пуктавын кокјасб мјан туй-вылб, секі-пб вблбгтб мјан воэас јзбс озырмбдан олбм,—тајб мбвпалбны капиталистјас. Сывсна став капиталистјас бтвчтбны СССР-лы паныд. Од СССР-ыд 6-бд јукбнсб мулыс ббстб, ксјб мбд-ногбн јонмбдчыны, ас бурмбдм олбмнас ксјб капиталистјасбс личкыны да бырбдны, став ембурсб налыс оетны робочейјасыс да крестаналыс.

10 во-сајын-нын ксјылыс-ны најб личкыны мјанлыс Сојузнымс да ез удајтчы. Сесеа еновтисны, думажтбны вблб—сја-жб мјан отсбгтбг ачыс пбдас. СССР ез пбд, налы вежмбн нбшта век јон-мис, бурмбдс асыс овмбсбс да бн-пб ксјб ас сотсиалистическеј стрбјителствобн најбс нбшта-на орфјыны.

Капиталистјас гбгбрвообны: тајб-пб мјан ыжыд врагыс кымын јонмас, сымн-пб мјан олбмлы кутас матысчыны пом. Колб-пб тајб ыжыд рынокбсб пбкбритны, секі есбб мјона озырмбдам асынымс. Сывсна најб луныс-лунб лббдчбны сувтны мјанлы паныд. Налы отсалбны 2-бд интернационалса партјасб, кодјас ставныс ужалбны капиталистјас-дор. Најб јона-нын шокт мјан-вылб пбсб јірісны да ужалыс јзбс чуждбдбны уекбдчыны Совет Сојузлы паныд.

Выл империалистическеј војнајас, ме-вожын војна Совет Сојузкбд—сулалбны ме-вож-да планын ставмывыс капиталистјас полтыкаын.

Коммунистическеј Интернационал шыасис ставмывыс пролетариат-динб—чукбртны август 1-бд лун-кежлб, став-јзб-костса гбрд лунб, асыным став выннымс да петны демонстрацја-вылб лозунгон „Вермаоны матысман војна лбмкбд.“

Ставмывыс пролетариат август 1-бд лунсб, 15-бд воа мрббвей војна воэан лунсб, портас ставмывыс ыжыд б-

монстрацја империалистическеј војнајасы паныд.

Коммунистическеј Интернационал партјајасыс тајб лун-кежлб ковмас чукбртны СССР-гбгбр став мувылыс робочейјасбс, крестаналыс, салдатјасбс, матросјасбс да став ужалыс том јзбс вермаоны буржуазіјакбд, сотсиал-демократјаскбд, ставыскбд, код-јас лббдчбны војна-кежлб. Тајб демонстрацјаыс оз ло восстаннебн, тајб лбб сымн ужалыс јзбс бтвчтбмбн капитализмлыс вчач. Коммунист партјајас капиталист государствојасын пондасын чорчбдны асыныс јтчбмсб ужалыс јзбкбд, сесеа кор кутас пожны, уекбдчыны ставыс капитал-вылб.

Тајб лунб ужалысас петкбдласны, Ленилыс завет-јасбс: империалистическеј војна гражданскеј војнаб бергбдбм-жылыс, да тылжасын робочей-крестана да салдат депутатјаслбн Советјас лббдбм-жылыс.

Коммунистическеј Интернационал тајб лун-кежлб јона лббдчб.

Германијаса, францисјаса, белгисјаса, голландисјаса да луксембургса коммунист партјајас јун 21-бд лунб Аахенын вчасын став јзб-костса демонстрацја, кычб петасын робочейјас тајб вт государствоыс. Скандинавскеј партја лббдчб август 1-бд лун вчны шведскеј, норвежскеј да датскеј робочейјасыс бтвчтан лунбн тајб государствојас гранича-вылын. Режыд лбб чукбртбма ашб империалистическеј робочей конгресс, код лбб мевоасб СССР-бс дорјбм-пбнда.

Сја-жб Германијаса компартја паскбдбма ыжыд агитатсја јун 28-бд лунб, версальскеј договор вчач лунб. Став Германија-пагта лббдбмаде торја комитетјас гбрд лун нубдбм-жылыс.

Францисјаса компартја сја-жб востбма ыжыд кампанне гбрд лун-кежлб лббдчбм-куча. Тајб кампанне нубдны шокт пырбмаде јзб францисјаса уытарнеј (революционнеј) профсојузјасыс.

Гбрд лун-кежлб лббдчбм шокт мунб сешбм государствојасын, кбн властыс фашистјас-улын. Тајб лббдчбмыс бтлаасб фашистскеј режим-кбд чорыда козакбмкбд.

Став јзб-костса гбрд лунб, кор ставмывыс пролетариат петас ывла-вылб, Советскеј Сојузса пролетариат кб-на-кб ставмывыс вокјасыс кбд кутас мунны паныд матысман империалистическеј војналы.

Воеис комі научнеј конферентсја.

Выллунб, јул 15-бд лунб Педтехникумын, воеис комі гжбдкыс-жылыс научнеј конферентсја. Разманов јорт воетан кывын вбталіс, кушбм мојас сулалбны тајб чукбрт-чылбм-вожын. Сорытан-торјас-сб вблалбм-ббртб вбл пуктбма докладјас: Сандрб-Васблбн (Молодтсволбн) да Золб-Гемб-Лшлблбн (Гидоровлбн)—јафе-

тическеј теорја-жылыс, сы-бб-рын Ільа-Васлбн (Лыткнлбн) да Молодтсволбн орфографја лббдан принтсјас-жылыс, да сы-жылыс-жб Зубовлбн содтбд кыв.

Тајб докладјас-куча сорны-тбмјас колб мбд лун-кежлб.

Конферентсја ужалб 10 часоан 2 часбз да 5-оан 8-бз.

Сөветö бөрҗысөм-җылыг.

Уна өктын кулакҗас да подкулачыкҗас бөстөмәгө влагтсө асланыс кӀö. Партҗачеҗкаҗас сулалöны бокын.

Партҗачеҗка абу вӀзөдлөма нывбаба-кост уҗ-вылө.

Грива вӀлөстын, Сыктыв уездын, сөветö бөрҗысөм мунис јун тӀлыг-чӀж. ВојдӀр вӀчлөм план-куҗа уҗыс ез мун, унҗык јӀзыс вӀлины пур-вылын кывтөмабө-да. Нывбаба собраниеҗас - вӀлө (7 өктö) воліс 128 морт. Обшеј собраниеҗас вӀлі вӀчөма 8 участокын, воліс 218 морт. Бөрҗысан собраниеҗас 5 участокын вӀлі нүдөма гӀл јӀз собраниеҗас: воліс 78 морт, лӀбӀ 67% став бөфнак-пыщыс. Тані сорнитисны вӀл сөвет-воҗын сулалан могҗас-җылыс, индалисны кандидатҗас сөветö, ККОВ-ö да рев-комиссияҗасас. Таво сөветö бөрҗысан кампаньесө нүдөма өтвылыс ККОВ-ö бөрҗысөмкӀд да налогөвөҗ кампаньекӀд.

Бөрҗысан собраниеҗас-вӀлө коран повестка быдӀнлы вӀлі мӀдӀдөма 5 лун војдӀр, сыс-кынҗі собрание вӀчан луннас лоі мукӀд участкас ветлыны селісполнителҗасӀн кыкыс, уна участокын уполномоченнеҗас асныс ветлісны керкаҗасті. ВӀлөст-паста таво бөрҗысан собрание-вӀлө воліс мужікҗас 82%, нывбабаҗас 55%, ставсө-кӀд өтлаб лыффыны 64,8%. 1928-

29 воӀ бөрҗысан собрание-вӀлө волөмабө вӀлі 53,4%. Öнi сӀз-кӀ унҗык 11,4%-дн.

Бөрҗысан собрание-вылын сөтисны вӀл сөветлы наказ. Бөрҗөма сөветö 19 шленӀс, на-пӀыс кык нывбаба, гӀл крестчана 10 морт. Нывбабаҗас бөрҗысан собраниеҗас-вылын аснысө оз вӀлі шӀктыны бөрҗыны—ми-пӀө немтор ог тӀдӀ, асныс ескӀн асланыс собрание-вылын ас-пӀыс индалисны сөветас-да.

Президиум бөрҗытӀдӀ вӀлі вӀчлөма совещаниеҗе активлыс да гӀлҗас шленҗаслыс Сөветö вескалӀмыс. НајӀн индалөм кандидатҗас ставыс вескалисны президиумӀд. Президиумын лоі өтi коммунист, комсомолка да беспартиҗней. ТајӀ бөрҗысан кампанье нүдӀдӀгӀн медјона сорнитисны шӀрководҗема да гӀла олыс јӀз. Озырҗык јӀз сорнитисны налогҗас өткофалӀм-куҗа. КорӀны вӀлі јукны крестчанаӀс овмӀс-сөртӀыс вылыс тајӀ собрание-вылас.

ВоӀ бөрҗысан кампанье-кежлӀ колӀ јонҗыка нүдӀны уҗ гӀл јӀз да нывбабаҗас-пӀвсын.

О-пi.

Өктсә сөветҗасӀ бөрҗысөм.

Өнiҗа кад-кежлӀ сөветҗасӀ бөрҗысөм-җылыс емӀс со-куҗӀм лыдпасҗас: Сыктыв, Кулөмдiн да Јемдiн уездҗасын бөрҗысөмӀс мунӀма 18 өкт сөветын. Став бөрҗысы-лыдыс сені вӀлөма 17,565 морт, на-пыщкыс—нывбаба 9,704 морт. Бөрҗысанiнҗасас волөмабө 9,561 морт, прӀчент лыднас лӀд (мужік i нывбаба өтувнас) 54,4%. А нывбабаҗасыс волөмабө бөрҗыснысӀ 4763 морт 49,08%.

ТајӀ даскӀкҗамыс өктсас бөрҗөмабө 426 шленӀс; на пӀыс нывбабаҗас 67 морт—15,72%. Коммунистҗас да комсомолечҗас вескалӀмабө сөветсә шленас 64 морт—15,02%.

Мыҗ-нӀ вӀсталаӀны тајӀ лыдпасҗасыс?

Өтi-кӀд: сөветҗасӀ бөрҗысөмӀс өктҗасас мунӀма жебы-

ныка. Öд бөрҗысан кадсӀ вӀлі лӀсӀдӀма зев жеңыдӀс даҗ сӀјӀ на лоі чiнтӀма. Сөсә i тулысыд јона падмӀдiс бурҗыка уҗ нүдӀдӀмысд. (ГӀра-кӀдӀа, вӀр кылӀдӀм да мукӀд уҗҗас).

МӀд-кӀд: Нывбаба-кост уҗ омӀлҗыка нүдӀдӀмабө. Зев-на еҗа сурӀма нывбабаҗыд сөветҗасад. Бөрҗысны волөмабө 49,08%, а бөрҗөмабө сӀмын 15,72%. ОмӀла-на, буракӀд, вӀдӀдӀны өктҗасад нывбабаҗас-вылад. А тајӀ уҗсӀ, ми пыр-на каҗтывлам, колӀ јона бурмӀдны. ВоӀ-вӀлӀ нывбаба шленҗасыс-пыр колӀ став нывбабасӀ матыгӀмӀдны сөвет уҗ-бердас, мед ескӀд вӀтӀдӀны уҗсӀ на-пыщкыс да мырӀны, мед локтан воҗасӀ кыпӀдны нывбабаҗасӀс бөрҗөмсӀ 50%-дӀ.

Комі МiшӀ.

Озыр јӀз командүтӀны.

СөветӀ бөрҗысан собрание-кежлӀ Прондор өктын, Јемдiн вӀл. бөрҗысыҗас чукӀрт-чiсны зев нӀжӀдӀ. 9 час асыв-сан вӀдчысiсны да воіс 268 бөрҗысыс - пӀыс сӀмын 105 морт, лӀбӀ 37,3%. Селіспол-нителлы лоі кыкыс ветлыны јӀзӀс вӀтлыны даҗ сен-на озырҗык јӀз ез волыны, а кодi воліс, сӀмын пыкiс собраниеҗесӀ. На-каз лыдӀдӀгӀн уҗдысан төварішществоын гӀл јӀзӀс шленӀд пыртан фонд торјӀдӀм-куҗа озыр крестчана тӀкӀтӀө ез мат кыпӀдны.

СельсөветӀ бөрҗисны 6 шленӀс да кык кандидатӀс. На-пӀын гӀла да шӀрководҗема олысҗас шӀрпӀөв. Нывбаба шленас ез вескав, сӀмын

кандидатас лоіны. НывбабатӀ гӀлӀсүтӀгӀн мужікҗас ставыс собрание - вывыс петисны. Торҗа-нын јона паныд муніс озырҗык крестчана. Ыҗыд зык лыблис, кор озыр јӀзӀдн индӀм кандидатлы еҗа гӀлӀс воіс. Кутисны шӀктыны вӀл пӀв гӀлӀсүтӀны. Собрание-вылын помӀдӀ олыс вӀлі зев еҗа. Кресткомлы наказ өетӀгӀн колӀ сӀмын 18 морт, ставыс нывбаба.

ПартҗачеҗкалӀн да комсомолҗачеҗкалӀн колӀ воҗҗык топыдҗыка јiтӀдӀны гӀла да шӀрководҗема олыс крестчанаӀс, секі ескӀд бөрҗысөмӀд муніс бурҗыка, некушӀм зыкҗас ез пановны.

Бөрҗысыс.

ТыдовтӀс, кӀнi кушӀма гӀл јӀз-пӀвсын уҗыс пуктӀма.

Појолын, Сыктыв воҗын, сөветӀ бөрҗысӀгӀн тавоӀдӀ јона зыкӀдӀмҗас гӀла да озыра олысҗас-костын ез-на вӀвлы. Öнi бөрҗысӀгӀн гӀл јӀзлы лоіс топыда сулавны, венчыны озырҗаскӀд асыныс кандидатҗасӀс бөрҗөм-куҗа. КушӀм өктҗасын јӀз-пӀын уҗсӀ бурҗыка пуктӀм вӀлі, сені кок-ныдҗыка вермисны озырҗастӀ. КӀнi абу вӀлі котыртӀмабӀс гӀл јӀзсӀ, сен зев өкыд вермасны. Озыра олысҗас јоҗҗык, собрание-вылад увтыр-тӀны гӀл јӀзтӀ, а гӀлҗасыс оз-на лыстны шыасыс. Тані вӀстала кыҗi муніс бөрҗысөмӀс кык өктын.

БӀртӀмын бөрҗысан собраниеҗыс лун-мӀд војдӀр вӀлі чукӀртлӀма гӀл крестчана собрание. Сені сорнитисны вӀл сөветӀ бөрҗөм - җылыс. Партҗачеҗка да ВiК вӀлі индӀмабө кандидатҗасӀс озырҗык олысҗас-пӀыс, да собрание-ныс шыс—најӀ-пӀө оз туҗны, бөрҗисны вылҗасӀс асланыс-пӀыс. Бөрҗысан собрание-ныс-вылын наказ лыдӀдӀм-бӀрын кутисны бөрҗыны делегатҗасӀс. Озырҗас ас-пыщыс бөрҗөны, гӀл воҗтыр асыныс кандидатҗасӀс. Вель дыр венчисны, да гӀл јӀз венисны. Мед јонасӀ венчисны ККОВ-лы наказ өетӀгӀн со кушӀм пунктҗас-куҗа:

1. ЧукӀртны 10% колан воҗа налог-сөртӀи да сетны сӀјӀ өмсӀд коллектив вӀчӀм-вылӀ.
 2. Комитетыс өетӀм өм-вылӀ бостны прӀчент: гӀл-лыс—1%, шӀркофа олылыс—2% да озырлыс 4%.
- ТащӀм торҗасыд озырҗас-ыдлы оз сӀлӀм-вылас во. НајӀд кӀсӀӀны вӀчны једок-сөртӀи.
- МӀд-ногӀн муніс собрание ТӀплеҗын. Сені унҗык пӀштӀи озыра олыс, гӀл јӀз еҗа, уҗсӀ на-пӀын оз нүдӀны. Озыра олысҗас асланыс кiпӀд-улӀ бөстӀмабө шӀц шӀркофа олысҗасӀс, гӀлҗас оз лыстны шыасыс. Бөрҗысан собрание-вылын ККОВ наказыс тајӀ пунктҗасӀс веҗисны. Уполномоченнеҗ өтнас нiнӀм ез вермы вӀчны.

J-пi.

ВӀр ныскалан судно „Бухарин“.



Картина-вылын: Лесо-воз „Бухарин“ ва-вылӀ лездӀ-зыс.

СельсөветҗасӀ бөрҗысөм Лузса да Вiҗинса районҗасын.

Обісполкомса да Сыктыв уісполкомса сөветӀ бөрҗысан планҗас-сөртӀи, сельсөветҗасӀ бөрҗысөмҗас колӀ вӀлі помавны быд вӀлӀдӀгӀн јул 15-дӀд лун-кежлӀ.

Јул 10 лундӀ сельсөветҗасӀ бөрҗысөм помасӀс 11 вӀлӀдӀгӀн. КолӀкӀ өскӀ i пӀмалисны бөрҗысөм унҗыкҗасын, сӀмын оз ыставны уҗҗ-куҗаыс гi-жӀдҗас.

дасӀтi вӀлӀдӀгӀн бөрҗысан уҗ мунӀм-сөртӀи поӀд шуны кыҗi мунӀ бөрҗысөм уҗҗыс.

Медвоҗа бур тор, вӀлі сӀјӀ, мыҗ бөрҗысан комиссияс бөрҗөма унҗыкыс гӀла олыс јӀзӀс да батраҗасӀс.

Отчотнеҗ собраниеҗас: нүд-далӀмабө өктҗасын сорниҗас ісполком уҗ-җылыс нывбаба-костын, ЧукулӀмыс өтар. Зев-на омӀла да еҗалаын нүдӀдӀмны уҗ-куҗа сорниҗас воҗ-мӀстчыс крестчана-пӀын, сӀмын бурҗыка нүдӀдӀмабө Волсаын, Вiҗинын, ЧукулӀмын да Обҗачоҗын.

Став јӀз-костса собраниеҗас-вылын өткымынлаын кыпӀдавлӀмабө озыра олысҗас гырыс зыкҗас (Волса, Меҗадор).

СӀмын гӀла да шӀркофа олысҗас сорниталисны бура, ісполкомса вескыд уҗ-куҗа. Индалисны уҗыс омӀл-торҗас. Мед јона сорни муніс вӀр петкӀдӀм да кылӀдӀдӀм-куҗа, вiҗму уҗалӀм бурмӀдӀм-куҗа. Јона вӀдӀны лока уҗ-нүдӀдӀмыс Сыктывса Узубс. Јетка вӀл. Круто-тыласа колхозлы муҗасӀс өетӀмабө 17 пельыс-да). Озырҗас лыд-дӀны гӀлҗасӀс лодырҗасӀн да

дарӀвӀј наҗ соҗыҗасӀн (Вiҗин, Волса). Јона сорнитисны төвар тырмытӀм-куҗа, наҗ өетӀм-куҗа да школаҗасын велӀдӀдӀм-куҗа. Быдлаын ош-кӀны районирование нүдӀдӀм да чорыда туҗҗас лӀсӀдавны бӀстөбӀмыс. Сөсә кӀдҗыс чу-кӀртӀм шыисны быдлаын нүдӀдӀны јонҗыка да кӀдҗысӀсө не сөтавны өдм-вылӀ, а во-дӀсӀдн, мед кодi бостас, ваҗас кӀдҗысӀсӀ вӀл наҗ бөстӀм-бӀрын.

Ісполкомса уҗ-куҗа сорни-тӀгӀн собраниеҗас-вылын волөмабө став бөрҗысыс-пӀыс: Јет вӀл. 53,3%, Гриваын 73,3%, Меҗадорын 20,5%, Волсаын 50%, Палауҗаын 19%, Уҗҗаын 45,3%, Читаҗе-воын 75,5%.

Колан-во бөрҗысөм-сөртӀи бөрҗысан јӀз волісны унҗы-кӀн. Медвоҗа-нын јона тӀдӀчӀ нывбабаҗаслӀн волӀм да сор-нитӀм.

Вiҗинын, Раҗевскеҗ өктын волөмабө 90% бөрҗысыҗас-пӀыс, на-пӀыс нывбаба 40%. ТајӀ став сельсөветҗасӀ бөрҗысөм шӀркофаҗема прӀчент петӀ сөшдӀм: став бөрҗысыс-пӀыс волөмабө; нывбаба 49,4%, мужікҗас—58,2%.

Сельсөветсә шленҗасӀ бөр-јӀмабө 37 коммунистӀс да комсомолечӀс.

Бур торҗӀн колӀ шуны сӀјӀ, мыҗ унҗык вӀлӀдӀстас ВКП(б)җачеҗкаҗас пӀштӀи быд бөрҗысан участокын нүдӀдӀмабө гӀл кр-на-пӀвсын собраниеҗас. Колан воҗас-сөртӀи таво јона бура муніс сөветӀ бөрҗысөм.

Кельд кӀрт.

Нi өтi вӀрпу огӀ өетӀ бiлы.

ВӀр заготовитан уҗ Комі областын јiтӀчӀ став соҗысә овмӀсӀ, заготовитӀм вӀрыс заграничаса рынокӀ петкӀд-лысӀсӀ-да. ВӀр заготовитан уҗын миҗан колӀ велӀдчыны лучі нүдӀны государствен-неҗ өвмӀс. Комилеслы, кыҗi государственнеҗ трестлы, быт лоӀ тӀдҗыоны, кыҗi нүдӀчы-сӀ вӀр өвмӀс да кушӀма вӀрыс дӀдӀрiтчысӀ пӀжарҗасыс, кыҗ сурӀ вӀдӀмыс да мукӀд лок-ногӀн бырӀдӀдӀмыс. НКРКI-са комиссия-вылын, вӀр өвмӀсын конкурентсiҗа бырӀдӀдӀм-вӀсна да тырмыдӀн рабҗуҗисӀс да вӀр мазеісӀ ісползүтӀм-вӀсна, абу прӀста сувтӀдӀма сор-ни вылысса органҗас воӀд Комі област территория-вӀлӀ. Белеҗ море-дорса портӀ вӀр-петаниӀд, колны өтi трест ор-ганизатсiҗа— „Комилес“. Во-ыс-воӀ вӀр өвмӀс паскалiгӀн Комилесыд, ферт, сӀлӀмсааныс тӀдҗысӀ миҗан областувсавӀр вӀсна, сӀјӀс бур-ногӀн вӀдӀм да лок-ногӀн бырӀдӀдӀмыс дӀ-дӀрiтӀм-вӀсна.

Комі областын быд уҗа-лыс, быд крестчанин тӀдӀдӀ, мы-җыда местаыс воыс воӀ сот-чӀ миҗан вӀр. Кутам-кӀ кор-сыоны помкасӀ, мыҗ понда сотчӀ сы-мында вӀрыс, оз јона ковмы пыдыс корысны пӀжарҗас лӀдм помкаҗасӀс. Медвоҗа ыҗыд помка—сӀјӀ кре-станалӀн лок-ногӀн бiдн вӀ-дӀтӀчӀм. СӀмын-өд кос ныщ-вылӀ шыбытны өгыра чiҗар-ка пом, јаласа јаҗ-вылӀ өз-тыны кос кӀдӀтер—сен i пӀ-

жарыд. Вермасны лоны i не-роснӀ, вӀрсӀ сотӀм-вӀлӀдӀ, өз тӀмҗас, медым кос-вӀрсӀ по-зыс лютнеҗ белетӀн нӀбны стрӀба-вылӀ. Кыкнан-ногыс пӀжар-вӀчӀмыс чорыда мыҗ-дысӀсӀ закон-сөртӀи. СӀјӀ еҗа-на, колӀ чорыда примитны ме-раҗас пӀжарҗас бырӀдӀдӀм-мо-гыс, колӀ чурдны выиманне-сӀ став общественногысыс да кор-сурӀ јӀз-костын нүд-давлыны кампаньеҗас пӀжар-җаскӀд вермасӀд-могыс. КолӀ гӀгӀрводны јӀзсӀ, медым јави-тавны кутисны пӀжар вӀчыс-җасӀс, медым вӀдӀдны да тӀд-мавын кутисны вӀрӀд ветлыс-җасӀс. Миҗан өктҗасын тајӀ могҗасӀс поҗас пӀртны өлӀ-мӀ, сӀмын бура колӀ гӀгӀр-воӀдны јӀзсӀ-да.

ПукӀд шоныд гоҗӀм. Су-лавны кутас жар кос повод-да. Лоасын гырыс пӀжарҗас. Сы-понда быд мортлы колӀ воҗыв тӀдны, мыҗ колӀ бост-ны сӀрӀ пӀжар-вылӀ зырӀдi-гӀн, кыҗi да кушӀм-ногӀн колӀ кусӀдчыны. Сiктҗасын колӀ лӀсӀдӀны нароснеҗ бөрҗӀм мортӀс, кодi кутас пӀжарҗас-вылӀ ысталiгӀн ырҗаниҗчыс-җасӀс да кусӀдчыны мунтӀм-җасӀс сөтавны судӀд, уголов-неҗ закон чукӀр-сөртӀи мыҗ-дӀм-вылӀ.

Парҗиҗҗаслы, комсомо-лечҗаслы, профсоҗузлы, ми-литсiҗалы, леснеҗ страҗалы да став сөветскеҗ общественност-лы колӀ лоны дӀдӀрӀн вӀр өвмӀс вӀдӀм-куҗа.

К. Ш.

